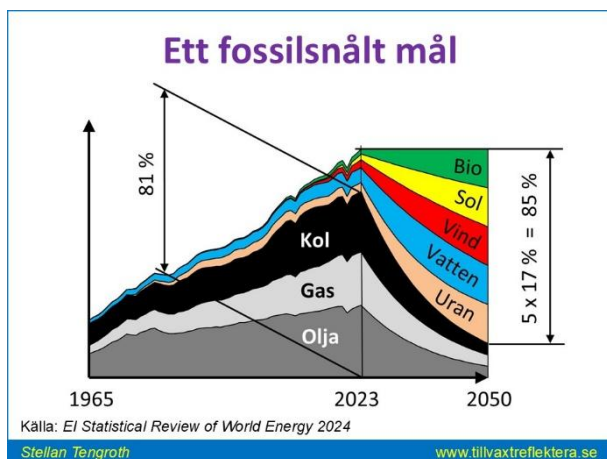

Tillväxt-reflex – En fossilfri illusion

Världen måste, av mer än ett skäl, slippa ur det fossila järngreppet. Något som är lättare sagt än gjort. Därför är det så bedrägligt när det målas upp enkla lösningar på detta svåra problem.

I boken "Klimatet, oljan och tillväxten" sätter jag upp en hypotetisk framtidsbild där bruket av de fossila bränslena till år 2050 minskar i en takt som, enligt klimatvetenskapen, krävs för att hålla den globala uppvärmningen stången (minskning med c:a 7 % om året).

Figur 1: En tänkt väg mot ett fossilsnålt 2050

När jag kombinerar detta med ett offensivt antagande att den totala energianvändningen inte får fortsätta öka är konsekvensen att de fossila och de fossilsnåla till år 2050 ska byta plats med varandra. Illustrerat i diagrammet. Att jag i mitt tankeexperiment lät de fem fossilsnåla alternativen axla lika stora delar (17 %) var givetvis inget måste, men att summan av dem skulle landa i närheten av 85 var ett oavvisligt krav.

Efter att, på global nivå, ha analyserat potentialen för vart och ett av dessa fem energislag visar det sig vara direkt osannolikt att någon av dem skulle kunna nå upp till det uppsatta målet. Och då är den logiska följden att det är uteslutet att de tillsammans skulle kunna bli lika stora som de fossila är idag.

Den fossilsnåla framtidsbilden var med andra ord inget annat än en flyktig illusion.

Något som skulle kunna tas som intäkt för att "business as usual" med mer av kol, olja och fossil gas är den givna vägen framåt. Kortsiktigt kan den se framkomlig ut, men bakom närmsta krök kommer den av miljö-, klimat- och resursskäl att vara blockerad.

Så långt har jag rört mig på en global nivå, men det är ju bara på nationell nivå som beslutskraften existerar. Jag avslutar därför med att citera de avslutande styckena ur kapitlet "Hur sjutton kan man lösa detta?".

För världen som helhet förefaller det alltså utsiktslöst att slippa ur det fossila greppet utan att den totala förbrukningen av energi minskar.

Men, måste detsamma gälla för exempelvis de nordiska länderna som inte är lika gravt fossilberoende som många andra? Skulle vi kunna hålla fast vid en hög (eller ökande) energikonsumtion?

Med fyra, delvis överlappande, infallsvinklar kan mitt svar på frågan inte bli annat än "nej".

För det första har även de länder som ligger bäst till, de med goda geografiska och ekonomiska förutsättningar för en fossilsnål elproduktion, en alltför hög förbrukning av fossila bränslen. I synnerhet när man räknar med också det som ligger inbäddat i det som importeras. Inte minst det som är nödvändigt för en "grön omställning" i form av stål, cement, plaster och kritiska mineraler.

En andra tungt vägande invändning anknyter till de, för en tänkt omställning, så avgörande metallerna (litium, nickel, kobolt, neodym etc.). Det finns inga tecken på att dessa skulle existera i en omfattning så att en majoritet av länder kan genomföra en omställning stavad "elektrifiering". Däremot finns det mer än en studie där man kommer fram till det motsatta – att de globalt tillgängliga volymerna är på tok för små. Och då faller det grundläggande argumentet att några få teknologiskt framstående länder ska ta täten och visa en väg, framkomlig för andra att följa.

För det tredje är det inte rimligt att sätta ribban lika högt (eller lågt) för alla nationer. Om de globala ambitionerna ska vara inom räckhåll är det ofrånkomligt att de, som har begåvats med älvar lämpade för vattenkraft eller som har goda förutsättningar att odla energigrödor, minskar sin användning av olja, kol och fossil gas mer än de som inte är lika lyckligt lottade.

Slutligen skulle jag kunna anlägga en moralisk och solidarisk aspekt. Om några kör "ett eget race", kan jag då förvänta mig att andra ska ställa upp och göra stora egna uppostringar?

//Stellan Tengroth